

Bestyrelsens mundtlige beretning 2018

"Den røde tråd"

Både den skriftlige og denne mundtlige beretning er bestyrelsens beretninger. Foreningens bestyrelse er:

- Karsten Suhr, formand for DP
- Bo Mehl Jørgensen, skoleleder på Frederikssund Private Realskole, næstformand i DP
- Trine Aarskov Friis, tidligere formand for bestyrelsen på Forå Idreskolen i Århus, næstformand i DP
- Hans Myhrmann, skoleleder på Randers Realskole
- Poul Sørensen, tidligere skoleleder på Fredericia Realskole
- Allan Corfitsen, formand for bestyrelsen på Roskilde Private Realskole
- Susanne Møkel Green, tidligere formand for bestyrelsen på Interskolen i Århus
- Sven Jensen, formand for bestyrelsen på Privatskolen Als, Sønderborg

Den røde tråd

Foreningen valgt at lade den røde tråd, som symbol, få en fremtrædende rolle i den skriftlige beretning og ved årsmødet. Hvad handler det om?

Den røde tråd symboliserer, at noget hænger sammen eller har en sammenhæng. At noget er bundet sammen: Den røde tråd er den historiske sammenhæng fra de første private skoler til dem, der findes nu. Den røde tråd er skolefriheden og det frie skolevalg; de private skolars ret til at være - og til at være dem, de er. Den røde tråd er pejlemærket for de private skoler; at alle elever skal blive så dygtige som muligt, uanset deres udgangspunkt. Den røde tråd er værdierne, de private skolars "vi er"; det, der differentierer os fra andre skoler; det, der differentierer os fra den offentlige skole. Det, der er eksistensberettigelsen. Den røde tråd er sammenhængen, mellem det vi (foreningen og skolerne) siger, vi gør, - og det vi faktisk gør. Den røde tråd er det, der binder de private skoler sammen – med hinanden og med foreningen.

Masser af succes eller en brændende platform?

Når man ser ud over landskabet af private grundskoler og private gymnasiale uddannelser, er der meget, man bliver stolt af. Vidt forskellige skoler - stor diversitet. Men alle skoler er forankret i det formål og de værdier, som de, der tog initiativet til skolen, fandt, var kendetegnende for en god skole.

Værdierne bæres videre og omsættes konkret i skolernes hverdag, og netop de private skolars evne til at gøre det, de siger, de gør - er uden tvivl medvirkende til at gøre dem populære og eftertragtede af mange. Man får næsten lyst til at synge sammen med nu afdøde Kim Larsen og Gasolin:

"Masser af succes - og det der hænger til!"

Sangteksten angiver imidlertid også, at der er en bagside af medaljen. Det "der hører til" eller følger med succesen er ikke kun positivt. Heller ikke når det kommer til de private skoler.

For i Danmark må man ikke ret gerne have succes – det giver jantelovsagtige skeptiske kommentarer, kritiske røster og mange fordomme. Man kan ikke have succes uden at have snydt på vægtskålen, hoppet over hvor grødet er lavest eller undladt at deltage i de fælles forpligtelser.

Jo. Der er mange derude, der ikke synes, at de private skolars succes er så fed.

Hvis man skal tro alle de, der udtaler sig kritisk – uden faktisk at have reelt kendskab til det, der i virkeligheden foregår på skolerne, så varetager de private skoler ikke deres sociale ansvar, de sorterer ved indgangsdøren, og de smider besværlige elever ud.

"Fake news!" har man lyst til at sige til alle dem, der udtaler sig på denne måde, og til dem, der misinformerer med det formål at promovere egen ideologi og sag. Men sådan en reaktion flytter nok meget lidt!

Vi må have politikere og meningsdannere på skolebænken, så de lærer de private skoler bedre at kende. De skal se den røde tråd – de skal se sammenhængen – de skal erkende, at de private skoler har stor betydning for forældre og børn og sammenhængskraften i Danmark. Og vi må i modsætning til kritikerne gå seriøst ind i kritikpunkterne, undersøge, analysere, konkludere og efterfølgende argumentere med fakta og samtidig fortælle alle de gode, opbyggelige historier - synlige alle de gode eksempler, der er på alle de private skoler.

Vi må alle – hver eneste skole - og foreningen - bevise, at kritikerne tager fejl.

Så hvor står vi – de private skoler - lige nu? "Masser af succes" – eller en brændende platform?

"Hvorfor findes der egentlig private gymnasier?", spørger en undervisningsordfører i ramme alvor.

"De private skoler fremstår forkælede og frelste og lidt som om, de er på frihjul", udtaler en anden politiker med indflydelse på skole- og uddannelsespolitik, mens en tredje taler om manglende tillid:

"Vi har haft tillid til, at privatskolerne fungerede, som de skulle, men nogle sager har modbevist dette. Vi er meget opmærksomme. Tilliden er brudt!".

En fjerde politiker taler om ansvar: *"Privatskolerne skal tage et større samfundsansvar, f.eks. på det sociale område. Det forventer vi af dem!"*

På tværs af de politiske holdninger - for og imod de private grundskoler og gymnasier - er der en gennemgående rød tråd: En efterlysning af social ansvarlighed. Når man følger debatten, får man dog hurtigt den opfattelse, at socialt ansvar udelukkende handler om antallet af bestemte, svagere, elevgrupper på de private skoler. Det handler det også om! Men efter foreningens mening skal begrebet socialt ansvar opfattes bredere og mere nuanceret på samme tid:

"Socialt ansvar er summen af en skoles sociale tiltag i relation til eleverne - aktiviteter, der fremmer sociale mål - og resultaterne af disse. De sociale tiltag kan være rettet mod individet og fællesskabet i skolen, men med det underlæggende formål at handle til gavn for samfundet."

De private skoler varetager det sociale ansvar og i et lidt større perspektiv, så varetager de private skoler et samfundsmæssigt ansvar.

Den røde tråd er "pejlemærket"

Den røde tråd er pejlemærket for de private skoler; at alle elever skal blive så dygtige som muligt, uanset deres udgangspunkt.

At have som mål, at alle elever skal blive så dygtige som muligt, uanset elevernes sociale kår, uanset om eleverne har svært ved noget, er særligt talentfulde eller bare "midt imellem", uanset hvordan eleverne ser ud, eller hvor eleverne kommer fra, uanset hvilke problemer eller udfordringer eleverne læber ind i i løbet af deres skolegang, kræver fleksibilitet, nytænkning og høj moral.

"Den bedst mulige skolegang for alle" handler om de private skolars målsætninger for elever med særlige profiler, skolernes strukturerede aktiviteter med elevernes trivsel, undervisningsmiljø og fællesskab, skolernes aktiviteter ved bekymring for eller konstateret mistrivsel blandt elever og naturligvis skolernes resultater i relation til elevernes socioøkonomiske profil; kort sagt: både de sociale og faglige resultater og overgange til uddannelse og job.

Der har gennem mange år været ret fokus på skolepolitikken, at det er skolen i Danmark, der skal skabe social mobilitet, at det er skolen og uddannelsessystemet, der skal sørge for ligheden i samfundet.

Grundskolen og ungdomsuddannelserne skal naturligvis være vigtige medspillere, men at overlade hele ansvaret til de institutioner, der har børn og unge mellem 6 og 19 år, endda i en afgrænset del af dagen, virker ikke helt rimeligt. Mange undersøgelser viser f.eks., at 0 – 3-årsalderen er en overordentlig vigtig periode i barnets sociale udvikling.

Hvis alle skal have lige muligheder, - hvilket er ønskværdigt – så vil det være nødvendigt med en helheds-vurdering og et bredere perspektiv; hvad med boligpolitikken, socialpolitikken, beskæftigelsespolitikken og så videre?

Er de private skoler for alle”, bliver vi ofte spurgt med en slet hentydning til, at skolerne sorterer eleverne. Svaret er, at de private skoler er for alle de børn, unge og forældre, der deler den enkelte skoles værdier – uanset forudsætninger. Dermed markerer og fastholder den enkelte skole sit værdigrundlag.

Gennem grundige samtaler afstemmes gensidige forventning til skolegangen - private skoler er værdibærende og skal derfor have mulighed for at fastholde værdierne - det giver faktisk også den bedste skolegang for den enkelte elev – det er vel det, der er det vigtigste. I hvert tilfælde for de private skoler.

Rummer de private skoler alle socialgrupper? Svaret er ja. Spredningen er lige så stor, som den er i andre skoleformer. Dog skal der tilføjes, at de socioøkonomisk svageste grupper er mindre repræsenteret på de private skoler.

Vil private skoler ikke optage de socioøkonomisk svageste børn? Jo, det vil skolerne, og mange skoler gør store indsatser for netop de svageste socialgrupper. Undersøgelser viser faktisk, at det er netop disse grupper af elever, der bliver løftet mest i de private skoler. De private skoler skaber f.eks. dobbelt så mange mesterbrydere i forhold til folkeskolerne.

Men får skolerne kan optage eleverne, så må forældre melde dem ind, - og netop her ligger der en stor udfordring. Mange forældre opfatter slet ikke de private skoler som en mulighed – og vil derfor ikke opsøge skolerne. Der skal betales skolepenge – og hvis pengene i forvejen er knappe, så kan det føles uopnåeligt at skulle afsætte midler til barnenes skolegang.

En løsning på denne udfordring ligger lige til hånde: Fripladstilskuddet bør sættes markant op. På nuværende tidspunkt opfylder det statslige fripladstilskud knap 25 % af det behov, skolerne meddeler Fordelelingssekretariatet. Foreningen har påpeget dette overfor politikerne i mange år – der har reageret med forståelse, men uden handling. Derfor benytter rigtig mange skoler en del af driftstilskuddet til fripladser – for viljen til social diversitet er stor.

Ventelisteproblematikken er en anden udfordring. Hvis man som forældre er i en udsat situation, er det så opskrivning til privatskolen, der står først på agendaen, når barnet er nyfødt? Det tror vi ikke. Man kan derfor spørge, om ”først til mølle” altid er det bedste princip, når en venteliste benyttes.

Kunne man forestille sig et princip, der også tilgodeser nogle af de forældre, der ikke får skrevet deres barn op, så snart det er født, har fået CPR-nummer eller snarest efter? Det er en overvejelse værd, når optagelse af elever skal ses i perspektiv af det sociale ansvar.

Et andet perspektiv på socialt ansvar er de private skolers fokus på undervisning af elever med særlige behov.

Det er en af de fornemmeste opgaver enhver skole har, at tilrettelægge et undervisningsmiljø, der inkluderer alle elever. Det er en almenpædagogisk opgave.

Derfor er det mærkværdigt for os, at netop denne opgave skal have et særligt tilskud og specielt mærkværdigt, at tilskuddet er tilrettelagt således, at de skoler, der har færrest elever bliver tilgodeset i forhold til skoler med mange elever. Mærkværdigt er det også, at skolerne ikke skal redegøre for, hvorledes tilskuds-pengene bliver benyttet.

Inklusionstilskud eller ej, så foregår der rigtig mange gode tiltag på de enkelte private skoler, både i forhold til inklusion og specifik undervisning af elever med særlige behov.

Mange skoler har konstateret, at forebyggelse er meget effektiv. Derfor er der etableret forskellige forebyggende foranstaltninger, f.eks. sprogstimulering, to-læserordninger, læse- og matematikløft, fokus på motorik m.m. De generelle forebyggende foranstaltninger medfører, at der efterfølgende sjældnere viser sig behov for individuelle støtteforanstaltninger.

Specialundervisning og forskellige former for støtte praktiseres i vidt omfang. Elever med særlige behov har krav på den bedste undervisning og omsorg i forhold til den enkeltes udfordringer eller handicap.

Det er selvfølgelig, hvis en skole kun kan tilbyde at være et sted, børn og unge kan opholde sig, og ikke et sted, hvor de kan udvikle sig. Derfor vil der være få tilfælde, hvor den private skole må meddele forældre og elev, at skolen ikke rækker over de rette kompetencer, hvorfor eleven er bedre tjent med at modtage undervisningen på en anden institution.

Det er barnets og den unges tarv, det handler om.

På samme måde foregår det på de kommunale folkeskoler, fordi de i høj grad centrerer specielle kompetencer på samme skole og derfor samler særlige elevgrupper der. En mulighed de private skoler med deres autonomi ikke har.

De private skoler er gode til at varetage undervisningen for elever med specielle behov.

Når skolerne er gode til denne opgave, er årsagen, at skolerne prioriterer, at det er veluddannede medarbejdere, der varetager opgaven.

Det kræver specielle kompetencer. Undersøgelser viser, at netop de private skoler prioriterer at have veluddannede medarbejdere – også på dette område.

Det er dog ikke realistisk, at enhver privat skole kan have det krævede undervisningsmiljø, de krævede lærerkompetencer og den krævede viden om enhver udfordring eller særligt handicap, man kan forestille sig, at et barn eller ung kan have.

Mange opfatter fejlagtigt skolernes sociale ansvar som summen af skolens elever med særlige behov.

Det er naturligvis også det letteste – at måle på kvantitet – når man skal sammenligne.

Det, der burde måles på, er handlingerne og resultaterne; hvad skolerne gør for denne gruppe af børn og unge, og hvilke positive ændringer skolerne skaber for - og sammen med - disse elever.

Skolernes forebyggende foranstaltninger er desværre et område uden den store bevidsthed, når der tales om socialt ansvar. Måske fordi effekten er svært at måle direkte? Men det er da bedre at forhindre vanskeligheder end at skulle reparere på dem, når de er opstået?

Foreningen mener, der er næje sammenhæng mellem den private skoles varetagelse af det sociale ansvar og skolens rolle som forebyggende instans. Skolen bør agere som forebyggende instans set ud fra både et socialt perspektiv og et dannesperspektiv. Det må være skolens mål at uddanne og danne elever til gode, aktive, selvstændige og kompetente samfundsborgere:

Man skal lære noget og trives i det og trives med sig selv.

Kulturen på skolen kan - bevidst eller ubevidst - være en del af skolens bidrag som forebyggende instans. Det kan være måden, man organiserer fællesskaber på og sikrer den enkelte elevs aktive deltagelse, løser problemer og konflikter, snakker om glæder og sorger. For trivsel er ikke noget, der er, det er noget, der skabes.

Enhver privat skole - grundskole eller gymnasial uddannelse – bør, i kraft af at være en væsentlig forebyggende instans, netop kunne fortælle noget om, hvordan det står til med trivslen – eller som minimum

kunne fortælle, hvordan de personer, der er tættest på eleverne, holder sig opdateret på den enkelte elevs situation.

Den obligatoriske nationale trivselsmåling for gymnasierne skulle være gennemført for første gang i sidste skoleår. Den blev sat i bero på baggrund af spørgsmålet om datahåndtering.

Trivselsmålingen er fortsat frivillig for grundskolerne. Det ønsker foreningen fastholdt.

Men vi mener, at enhver privat skole bør tilrettelægge en status og evaluering af trivslen på skolen. Ikke fordi det er pålagt, men fordi det giver mening.

Elevernes trivsel er under påvirkning af mange forskellige forhold, bl.a. hjemmemiljøet. Manglende eller dårlig trivsel kan skyldes forhold, der ikke direkte er relateret til skolen.

Mange skoler tager som led i det forebyggende trivselsarbejde hånd om mistrivsel, f.eks. i omsorgsgrupper, der har både forebyggende, indgribende og genoprettende virkning, f.eks. i forbindelse med skelskiftende begivenheder som skilsmisser og dødsfald, men også for grupper af elever med lavt selvværd, problemer i hjemmet eller andet.

Det er en del af skolens opgave at forhindre mistrivsel.

En stor del af det konkrete arbejde ligger i skolens generelle arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling. Det er dog vigtigt, at skolen har strategi og handleplaner, der benyttes ved bekymring for eller observeret mistrivsel, så alle er bevidste om, hvornår det er tid til at kontakte næste forebyggelsesniveau. Skolerne har pligt til at underrette de kommunale myndigheder ved bekymring for en elev. Det er afgørende, at skolerne sikrer, at udsatte børn, unge og deres forældre får den nødvendige hjælp og støtte.

Det er uomtvisteligt, at der i dag er flere børn og unge, der mistrives.

Flere mener, at årsagerne skal findes i en usund præstationskultur. Test, karakterer og adgangskrav er udnævnt som hovedsyndere.

Mange ting i samfundet har forandret sig. Men elever er altid blevet vurderet ved endt skolegang, og der er altid sket en løbende vurdering af deres udbytte af undervisningen, hvilket også er et lovpligtigt krav. Der er altså, som sådan, ikke nogen forandring omkring vurdering, men det er der bestemt på måden karakterer og eksaminer bliver opfattet.

Det er vi som skolefolk nødt til at tage alvorligt. Vi må tilrettelægge uddannelsessystemet på en sådan måde, at de unge kan gennemføre uddannelser og samtidig leve et helt almindeligt, sundt ungdomsliv. Samtidigt må vi se den såkaldte præstationskultur i et bredere perspektiv.

Et er uddannelsernes strukturer og systemer, noget andet er det billede af verden, de unge spejler sig i. Hvis verden fremstilles som et glansbillede - på de sociale medier -, hvor alle vennerne laver spændende ting, er smukke og succesfulde, og man selv bare er "helt almindelig", så sidder man tilbage med følelsen af ikke at slås til. Dermed kommer der til at ligge et kæmpe pres på den enkelte unge for at leve op til alt det fantastiske, der sker for alle de andre.

Så den usunde præstationskultur, der har indfundet sig blandt de unge, er mangesidet, hvilket betyder, at løsningen tilsvarende må findes på mange felter.

Skolerne har et stort ansvar for at formidle en virkelighed, hvor vi alle begår fejl, hvor vi alle har fejl og mangler, og hvor man accepterer både andres og specielt egne begrensninger. Dette i en balance med budskabet om at gøre det bedste, man kan, altså uden at sænke ambitionsniveauet.

Børn og unge trives bedst ved at der stilles krav, vel at mærke opnåelige krav, at rammerne er tydelige og forståelige, og at der er systemer, hvor de grundigt får forklaret, hvordan de kan forbedre sig, og hvor de kan se deres fremskridt.

"Alle skal blive så dygtige som muligt" betyder ikke, at alle bliver lige dygtige, men at alle skal motiveres til at nå så langt, den enkeltes evner rækker. Og så ved vi jo i dag, at det ikke udelukkende handler om evner eller talent – det handler i høj grad også om arbejdsomhed, at gøre sig umage, at være vedholdende, at være omhyggelig og ja, - at have ambitioner.

Skolen tager ansvar ved at opfatte sig selv og agere som forebyggende instans, og skolen tager ansvar ved at følge pejlemålet om, at alle skal blive så dygtige som muligt, uanset deres udgangspunkt.

Det giver mening fra så mange perspektiver;

fra et elevperspektiv, et samfundsmæssigt perspektiv, fra et politisk perspektiv, fra et lokalt perspektiv og ikke mindst fra et værdimæssigt perspektiv.

Skolen er et fællesskab, der igen består af mange fællesskaber, men ligesom i samfundet generelt, skal fællesskabet også have plads til individet og rumme det, der stikker lidt ved siden af.

Vi er forskellige. Vi kommer fra forskellige steder, vi ser forskellige ud, vi kan nogle forskellige ting, og vi mener noget forskelligt.

Private skoler vil meget gerne indgå i en konstruktiv dialog med kritikere og beslutningstagere, både om, hvordan vi definerer og om, hvordan vi sammen forholder os til det sociale ansvar.

Vi har alle ansvar – for hinanden – for os selv - og for fællesskabet

De private skoler tager naturligvis ansvar. De private skoler skaber velfungerende fællesskaber, de private skoler danner og uddanner børn og unge, der trives, til aktivt at indgå i samfundet.

Se, det er, hvad vi kalder samfundsansvar.

Den røde tråd er sammenhængen mellem det, vi var, og det vi er

Den røde tråd er sammenhængen mellem det, vi var, og det vi er. Samfundsansvaret er en del af de private skolars rødder.

Det danske samfunds sammenhængskraft var og er afhængig af fællesskaberne – både de offentlige og de private.

Det danske samfund har historisk været åbent for borgernes synspunkter og åbent for, at civilsamfundet kan varetage vigtige opgaver, herunder at drive skoler. Derfor findes i dag omkring 550 frie grundskoler og 26 private gymnasiale uddannelser over hele landet.

En analyse, som foreningen har foretaget blandt de politiske partier, har dog afsløret, at der hos mange er en endog meget lille viden om de frie og private skolars historiske betydning for skolen i Danmark.

Den manglende historiske viden medfører, at de private skolars betydning udelukkende baserer sig på "her og nu-oplevelser", altså alt det mediebrunne, "synsninger" - og ikke det grundlæggende værdibundne, som skolerne står for: De private skoler har altid været et udtryk for tidens og samfundets behov.

Det frie skolevalg og forældrenes indflydelse har udviklet skolen i Danmark. Og vil, hvis vi får lov til det, også gøre det i fremtiden.

Uddannelseshistorisk har de private skoler haft en stor betydning som fundament for social mobilitet og for en demokratisering i forhold til adgangen til uddannelse. Allerede i 1700-tallet tog forældre og skolefolk initiativ til de private realskoler, fordi de ønskede deres børn anderledes undervist, og samtidigt ønskede forældrene også, at deres døtre skulle gå i skole. Derfor oprettedes de private pigeskoler. Det var revolutionerende dengang.

De private realskoler var de første skoler i Danmark med fokus på anvendelige kundskaber og erhverv. Realskoleformen og tankegangen – skolen, der uddanner og danner til det praktiske liv - var 100 år senere en integreret del af den offentlige skole i Danmark.

At alle skal have mulighed for uddannelse og dannelse er en del af de private skolars historie.

Friheden og det værdibundne er det, der giver de private skoler mulighed for at være nyskabende, men samtidig traditionsbevarende. Hermed bidrager de private skoler til skolen og samfundet generelt.

De private skoler, der i dag har mere end hundrede år på bagen ligner måske ikke helt de skoler fortidens frontkømpere grundlagde. Skolerne er både udviklingsorienterede og traditionsbevarende – og det kan man faktisk godt være på samme tid!

De private skoler tager samfundsansvar. Det private initiativ skabte og skaber fortsat den skole og de uddannelsesmuligheder, samfundet har behov for. Og vel at bemærke en uddannelse, hvor resultatet er dygtige, kritiske, og demokratisk indstillede unge, der er klar til både at deltage i samfundet og udvikle det.

Den røde tråd er friheden

Den røde tråd er skolefriheden og det frie skolevalg. Det er de private skolars ret til at være - og til at være med dem, de er.

Mange politikere og meningsdannere er ikke bevidste om betydningen af skolefriheden; altså, at det er kendetegnende for et velfungerende demokrati, at borgerne har frihed til at beslutte, hvilke værdier og holdninger deres børn og unges skolegang skal bygge på.

De er ikke bevidste om retten til, og den samfundsmæssige værdi i, at oprette og drive frie, værdibærende skoler, - også skoler, der bygger deres grundlag på en religiøs overbevisning.

Langt ind i de partier, der normalt er fortalere for de frie skoler, kan der spores en vis usikkerhed omkring skoleformen.

Med en historieløshed og manglende forståelse for de frie skolars demokratiske betydning forfalder de politiske drøftelser til at blive værdipolitiske standpunktsmarkeringer.

Det er skadeligt – ikke kun for de private skoler – men også for demokratiet som helhed.

Hvor var vi uden Grundtvig og Kold, hvor var vi uden driftige handelsfolks oprettelse af skoler, hvor de reale fag blev værdisat, hvor var vi uden modige skolefolk, der insisterede på pigers uddannelse, hvor var vi uden på dagagiske fyrtårne, der med stærke værdier og holdninger ønskede at undervise og opdrage ungdommen – vi kunne blive ved, og alle tiltagene har værdi båret af civilsamfundet og er forbilleder på det skole- og uddannelses tilbud, der eksisterer i dag.

Både det private og det offentlige.

Gennem de seneste år er tilsynet med de frie skoler – både grundskolerne og de private gymnasier – blevet skærpet flere gange.

Man kan med rette spørge om det demokratiske overskud i Danmark er ved at forsvinde, når skolerne i mere og mere udstrakt grad bliver udsat for ensrettende tilsyn.

Er der stadig et demokratisk overskud blandt lovgiverne til at tillade frie skoler med andre værdier end de, der er mainstream? Er der plads til religiøse værdier, anderledes på dagagogik, nye undervisningsmetoder, andre veje til dannelse og uddannelse? Man kan både med de politiske udmeldinger og med de mange stramninger blive i tvivl.

Sidste skud på stammen er, at nye frie grundskoler i fremtiden skal godkendes, og altså ikke som hidtil bare anmeldes. Skoleinitiativet skal, for at blive godkendt, beskrive, hvorledes det i fremtiden vil opfylde lovgivningen, specielt med henblik på bestemmelserne om frihed og folkestyre og demokratisk dannelse. Derudover ligger der en række specifikke personlige spørgsmål til initiativtagerne.

Foreningen har markeret en stærk bekymring for, at det historiske skarpe skel mellem holdninger og handlinger i tilsynet med de frie skoler er under forandring.

Det bør ikke være skolernes holdninger, der vurderes på, men på de handlinger, de foretager sig - eller undlader at foretage sig.

Foreningen finder det problematisk, hvis en fri skole ikke i fremtiden kan have et religiøst grundlag, og hvis retten til holdningsbaseret undervisning kun kommer til at gå i glemte for nogen.

Det er samfundsmæssige forhold, der har medført den store opmærksomhed på tilsynet med og oprettelsen af frie skoler. Det faktum, at hvert 5. barn i Danmark går på en fri grundskole, legitimerer

opmærksomheden. De mange konkrete, skærpede tilsynssager og resultatet af disse er naturligvis også medvirkende årsag.

Spørgsmålene er bare: Hvem er det, der skal bestemme, om man virkelig til at være fri? Og hvornår er nok nok?

Hvornår bliver kontrollen med det såkaldte uregulerede område så omfattende, at området ikke kan kalde sig fri mere?

Kan vi kalde os for frie og private skoler, hvis vi skal honorere for mange krav og acceptere for mange begrænsninger?

At være fri og privat grundskole eller fri og privat gymnasial uddannelse giver kun mening med tilstrækkelige frihedsgrader, så det bliver muligt at være et alternativ til den offentlige skole.

Kan vi finde en balance mellem ønsket om politisk konsensus og fastholdelse af vores rettigheder? Kan vi finde det rette forhold mellem friheden og ansvaret? Det skal vi!

Vi skal fortsat vise omgivelserne, hvordan man også kan drive skole, undervisning og fællesskab - uden at være mainstream og ens.

Nye ideer skal turde testes, ligesom frihedsgraderne, som er tildelt, skal afprøves.

I forhold til de private gymnasier har vi med stor tilfredshed kunnet konstatere, at de få frihedsgrader, der blev givet med gymnasireformen, er blevet brugt positivt på skolerne.

Det er derfor med stor forundring, at vi konstaterer, at regeringen allerede nu – 1 år efter implementeringen af reformen – fremsætter forslag om en begrænsning af friheden, nemlig afskaffelse af muligheden for at udskifte Oldtidskundskab med et andet c-fag. Begrundelsen er ligeså uforståelig. Den lyder, at den gymnasiale uddannelse, stx, ikke kan være alment dannende uden oldtidskundskab.

Derfor, at der allerede efter så kort tid bliver begrænsninger i gymnasiernes frihed. Vi havde i den grad håbet på, at udviklingen gik den anden vej – altså større frihed til at sammensætte den gymnasiale uddannelse mere fleksibelt. Det vil vi fortsat kæmpe for.

Regeringens forslag vedr. oldtidskundskab kom paradoksalt nok i en såkaldt "frihedspakke".

Frihedspakken indeholdt også områder, hvor vi gennem flere år har meddelt vores ønsker.

Med Frihedspakken foreslås mulighed for at etablere få ledelse og administrative fællesskaber mellem frie grundskoler. Derudover foreslås mulighed for at etablere filialer og afdelinger for både grundskoler og private gymnasier, - filialer, der ikke nødvendigvis skal ligge i umiddelbar nærhed af hovedskolen. Det pointeres dog, at der skal være en lokal forankring, altså at skolen med filial skal opfattes som én skole.

Foreningen ser meget positivt på denne mulighed, som kan være til gavn for både storbyernes skoler, hvor der er pladmangel og for større skoler i provinsbyer, der i forvejen opfattes som overbygningsskoler for en række små skoler i landsbyer.

Trerne vokser dog ikke ind i himlen, så vi blev skuffede over, at forslagene ikke var medtaget i Regeringens lovkatalog, der blev offentliggjort i forbindelse med Folketingets åbning d. 2. oktober. Men ministeren forsikrede os ved et møde d. 12. oktober, at forslagene vil blive en del af forhandlingerne i denne folketingssamling.

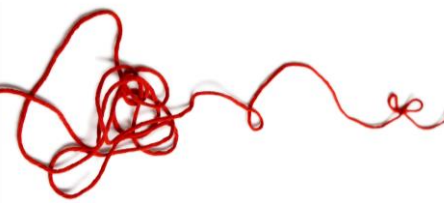
Foreningen hilser alle forslag til øget frihed til de private skoler meget velkomne. Det er godt, i en tid, hvor friheden indskrænkes, at der også er nogen, der tør tænke mere liberalt.

Men friheden til at etablere 10. klasse, som vi kender den i dag, er også sat i spil.

Allerede i foråret kom 10. klasse i fokus, da Venstres undervisningsordfører Anni Matthiesen meddelte, at 10. klasse i fremtiden burde placeres på erhvervsskolerne. I et regeringsudspil, fra august, vedr. erhvervsuddannelser i fremtiden, bliver forslaget gentaget.

For at kunne tiltrække flere unge til erhvervsuddannelserne, mener regeringen altså, at det vil være formålstjenligt at placere 10. klasse fysisk på erhvervsskolerne.

Foreningen er meget kritisk overfor denne løsning.

Vi er enige i, at der er et skævt valgmuligheder i forhold til ungdomsuddannelser; for få søger erhvervsuddannelserne. Men derfra og så til at se stort på det, der nu foregår i 10. klasserne på både folkeskoler, efterskoler og frie private grundskoler – det er – efter vores mening – for unuanceret.

Det er derimod vigtigt, at formålet for 10. klasse bliver sat i fokus, nemlig et år, der vægtes af de unge for at blive sikre på det uddannelsesvalg, der skal foretages senest efter 10. klasse.

Et år, hvor fagligheden bliver udbygget, og hvor den unge bliver mere moden. En undersøgelse, foretaget af Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, viser med alt tydelighed, at de unge er meget bevidste i valget af 10. klasse, netop af de fremtalte årsager.

Vi er overbeviste om, at der ikke kommer flere og mere motiverede erhvervsskoleelever ud af at presse de unge ind på erhvervsuddannelserne. Derimod vil det være formålstjenligt at kigge på, hvorledes de unge vejledes. Er det udelukkende de ikke-uddannelsesparate, der har brug for vejledning, eller kunne det tænkes, at uddannelsesparate (til gymnasiale uddannelser) også kunne være i tvivl – og måske gennem vejledning ville overveje en erhvervsuddannelse?

Og er parathedsvurderingen det bedste redskab til at motivere de unge i deres videre uddannelse?

Man kan også spørge, om erhvervsskolerne selv går nok og er nytvænkte nok i forhold til at tiltrække og fastholde de unge til disse vigtige ungdomsuddannelser. Det er et faktum, at mere end 50 % af de elever, der optages på erhvervsuddannelser, dropper ud igen. Det er i hvert tilfælde ikke godt nok.

Unge skal frit kunne vælge, hvor deres 10. klasse skal tages. 10. klasse er hverken et afslutningsår for grundskolen eller et begyndelsesår for ungdomsuddannelser, men et overgangsår, hvor de unge bliver afklarede og dygtigere.

På alle områder hylder vi friheden – det er faktisk det vigtigste, og det meste af tidens debat handler om frihed – måske slet skjult i andre indpakninger.

Frihed uden økonomi er en utopi.

Derfor handler debatten om de frie skolers tilskud i høj grad også om friheden til at drive alternative, vrdi-bårne skoler. Alle skal have muligheden for at vælge et alternativ til den offentlige grundskole og det offentlige gymnasium. Statstilskuddet bør derfor ligge på et niveau, der medfører, at skolepengene er så tilpas lave, at alle – også dem med en stram prioritering – har mulighed for at benytte sig af de private grundskoler og gymnasier.

Statstilskuddet til de private gymnasier har gennem en årrække været meget stabilt – og ser ud til at forblive sådant, når man ser på finanslovsforslaget for 2019. Men det rumler i horisonten.

Der er under forskellige politiske forhandlinger, bl.a. parallelsamfundsforhandlingerne, blevet talt om at beskære tilskuddet. Politikerne undrer sig over, at koblingsprocenten ikke er den samme som på grundskoleområdet, men tilskuddet er sammensat på en helt anderledes måde. Det er f.eks. ikke alle offentlige takster, der indgår i beregningen, ligesom grundtilskuddet faktisk kun udgør 57 % af de offentlige gymnasiers grundtilskud.

De private gymnasiale uddannelser er sammen med mange andre uddannelser stadig omfattet af omprioriteringsbidraget – i henhold til Finanslovsforslaget – helt indtil 2022, og endda også derefter, bare begrænset indenfor uddannelserne. Foreningen har derfor indledt et samarbejde – et historisk samarbejde – med alle de øvrige uddannelsesområder med det formål at påvirke politikerne til at afskaffe omprioriteringsbidraget. Det har givet genlyd på Christiansborg, at samtlige uddannelsesområder er gået sammen. Der har også været meldinger fra forskellige partier om, at omprioriteringsbidraget skulle afskaffes, dog på forskellige tidspunkter. Alle vil dog fastholde muligheden for at omfordele indenfor uddannelsesområdet. Det giver på

ingen måde ro i den enkelte institution. Der vil stadig være stor usikkerhed fra år til år om de økonomiske tilskud.

Det er helt urimeligt, at der stadig skal spares på enkelområder, for at politikerne kan være de glade givere på andre. Det kan skabe splid mellem uddannelserne. Alle uddannelser er vigtige – derfor bør omprioreringsbidraget og omfordelingen fjernes.

På grundskoleområdet indeholder Finanslovsforslaget for 2019 ikke ændringer.

Man kan sige heldigvis - og alligevel ikke. Koblingsprocenten holdes i ro – det er fint. Afsnitring til specialundervisning og Fordelingssekretariatet opskrives med pris og lønudviklingen – det er også fint. Inklusionstilskuddet bliver fastholdt på samme beløb som sidste år – det er trods alt positivt. Men foreningen er stadig af den opfattelse, at tilskuddet til inklusion bør afskaffes og indarbejdes i det almindelige driftstilskud, og foreningen er utilfreds med den helt urimelige fordelingsregning, der også fastholdes i næste finansår.

Derudover er vi forundrede over, at fripladstilskuddet endnu engang er fastholdt på så lavt et niveau og ovenikøbet er omfattet af omprioreringsbidraget. I en tid, hvor der tales så meget om ulighed og socialt ansvar, vil det være nemt og meget lighedsskabende at skruer på knappen for friplads. Det vil – endda med meget få midler – give alle forældre i Danmark muligheden for at vælge en privat skole. Det vil fremme et reelt frit skolevalg.

Måske er alle politikernes ord om lighedsskabende tiltag kun varm luft – måske er frygten for, at endnu flere vil vælge de frie skoler så stor, at det er vigtigere for politikerne at begrænse det frie skolevalg?

Den røde tråd er værdierne

Den røde tråd er værdierne, de private skolars "vi er". "Det er værdierne, der gør forskellen."

Igen og igen fremfører vi dette "mantra". For det er så afgørende. Det, at private skoler står for noget og har så forskellige meninger om, hvad "god skole" er, er det helt afgørende argument for, at vi, de frie og private skoler, er til. Men argumentet holder kun, hvis vi tydeligt kan vise, at disse værdier – disse meninger, tanker og holdninger til "god skole" udledes.

Det er af overordentlig stor betydning for den enkelte private skole, at den står stærkt på værdier, for det er dem, der differentierer skolen fra andre skoler. Det er dem, der differentierer skolen fra den offentlige skole.

Når en privat skole er det, den siger, den er. Når den gør det, den siger den gør, så sker der noget godt: Levende værdier gør det muligt at afklare forventninger til elever og forældre. Levende værdier gør, at ledelsen og medarbejderne i udførelsen af deres arbejde og i gennemførelsen af deres pædagogiske intentioner får høj legitimitet. Levende værdier giver ledelsen, bestyrelsen og medarbejderne tryk til at udfolde sig med en bevidsthed om rammer og retning. Levende værdier gør det muligt at navigere og prioritere. Levende værdier er ikke bare ord. Levende værdier er handlinger!

Det er ekstremt inspirerende at se, hvordan værdierne fortolkes ind i skolernes dagligdag, hvordan de afspejles i praksis og bliver levende.

Ved at omsætte værdierne til konkrete initiativer, udlever de private skoler værdierne og gør en forskel for ikke alene de elever, der går på skolerne, men i høj grad også for samfundet.

Der er mange gode eksempler på, hvordan de private skoler gør en indsats med blik for samfundets mål:

- Faglige initiativer, så alle kan blive så dygtige som muligt, uanset deres udgangspunkt;
- for de sårligt talentfulde, for dem, der har det fagligt svært og for dem, der har brug for noget helt anderledes.
- Nyttende, inspirerende initiativer, der viser, hvordan man også kan skruer undervisning og uddannelse sammen med blikket rettet mod de behov og de kompetencer, der bliver brug for i en nærmere fremtid.
- Forebyggende initiativer, med øje for, at skolens aktiviteter skal trives i skolen, men også trives med sig selv.

- Både redygtige initiativer, med det formål at passe på Jorden, så den ikke tager skade af den måde, vi lever på.
- Demokratiske initiativer, der danner, giver viden, erfaringer, lyst og mod på aktiv demokratisk deltagelse.
- Sociale initiativer, hvor man går en forskel for andre, der af den ene eller den anden grund har det svært.

Når de private skoler udnytter det spillerum, de har til frit at vælge, hvilke værdier de vil bygge deres skole på og udnytter spillerummet inden for de strukturelle rammer, der er givet, sker der noget spændende. Friheden giver mulighed for en agilitet og en kreativitet, som andre helt oplagt kan blive inspireret af og tage til sig og bruge.

Den røde tråd er sammenhængen mellem det vi siger, og det vi gør

Den røde tråd er sammenhængen, mellem det vi (foreningen og skolerne) siger, vi gør, og det vi faktisk gør. Der er utallige eksempler på private skolers sociale tiltag og aktiviteter til gavn for samfundet. Foreningen vil fortsat stærkt opfordre til, at den enkelte private skole sætter det sociale ansvar på dagsordenen: Hvilke tiltag har skolen lavet? Hvad kunne skolen tænke sig at gøre mere af – og hvordan? Og ikke mindst, hvordan udbreder skolen kendskabet til det, den og andre private skoler faktisk gør?

Når det er sagt, så er det jo - nu engang – foreningen, Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier – der er sat i verden for at tale de private skolers sag. Foreningen fungerer i sin politiske interessevaretagelse og kommunikation som talerør for de private grundskoler og gymnasiale uddannelser. Foreningen arbejder med en af bestyrelsen vedtaget strategi.

Vi bliver ofte kontaktet af medier og journalister – og vores holdninger bliver gengivet i dagblade og netavisser. Vi må dog sande, at nyhedsjournalistik af og til handler om at skære vinkler og dyrke konflikter. Der er ikke altid plads til lydhørhed for faktuelle forhold eller anderledes nuancer. Det er naturligt, for der er dog ikke noget som fakta til at spolere myter.

Der er heller ikke noget, som det at se noget ved selvsyn, der kan skabe et bredere perspektiv. Der er ikke noget, som det at tale med nogen - ansigt til ansigt – der kan nedbryde fordomme.

Foreningen arbejder løbende på at identificere de politikere, meningsdannere og dagsordensstøttere, der med fordel kan sættes fokus på, for at påvirke de private skolers vilkår.

Foreningen tager en række konkrete initiativer for at sprede viden om de private skoler; historisk og nutidigt. Foreningen inviterer bl.a. politikere på skolebesøg - indsamler fakta og viden fra skolerne inden for udvalgte temaer, for at viderebringe dem i den offentlige debat og på møder.

På det politiske område har foreningen et stort netværk, et netværk, der både indbefatter kritikerne af vores skoleform og de positivt indstillede.

Vi bliver, uanset holdninger til de private skoler, altid mødt med venlighed.

Foreningen holder løbende kontakt med fagordførerne på undervisnings- og uddannelsesområdet i Folketinget. Formålet er at påvirke de politiske rammebetingelser, styrke de private skolers omdømme og øge kendskabet til skolerne. Der kan være tale om møder om meget specifikke emner eller møder med rum for bredere dialog og meningsudveksling.

Foreningen afgiver i gennemsnit et halvt hundrede hørings svar til ministerier, styrelser og departementer i løbet af et år. Sammen med hørings svarene er større og mindre møder med Undervisningsministeriets styrelser og departement en meget vigtig brik i foreningens mål om at styrke positionen som en god samarbejdspartner.

Det relationelle og netværk er af stor betydning for foreningens arbejde og i det hele taget for muligheden for at komme ud med vore budskaber. Der skal derfor, fra denne talerstol, lyde en stor "tak" til ordførerne og andre politikere og til embedsfolkene i både departementet og i styrelserne for et godt og konstruktivt samarbejde.

Foreningen er aktiv på flere af de sociale platforme; Twitter, LinkedIn og Facebook, og får også vores budskaber ud gennem dem, f.eks. om at de private skoler er et aktiv i forhold til at udvikle skolen i Danmark. Foreningen udvikler inspirationshistorier til bl.a. de sociale medier og foreningens online-presserum, bygget på spændende initiativer på medlemsskolerne.

Skolernes input til foreningen om disse er guld værd. Og betydningen af, at I alle følger os, - "liker" og deler vores indlæg og historier kan næsten ikke gøres op. Kun på den måde bliver vores budskaber spredt.

Den røde tråd er fællesskabet. Det vi står sammen om...

Den røde tråd er fællesskabet. Det, der binder de private skoler sammen – med hinanden og med foreningen.

Foreningen, Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier, er sat i verden for at tale de private skolars sag, for at forsvare retten til det holdningsbaserede, alternative skolevalg; retten til de private skoler, retten til friheden:

- Vi skal sikre de private skolers betydende placering i det samlede skolebillede
- Vi skal bevare forældre og elevers ret til et frit skolevalg, uanset deres økonomiske formåen
- Vi skal sikre friheden til at drive frie og uafhængige private skoler
- Vi skal sikre muligheden for et værdi- og holdningsbaseret alternativ til den offentlige skole
- Vi skal støtte de private skoler, der inden for de til enhver tid gældende love og tilknyttede bestemmelser ønsker at drive en fri privat skole på et demokratisk grundlag.

Vi er ikke alene....

At have venner, eller i det mindste et godt netværk, er alfa og omega i den politiske interessevaretagelse. Tak til de øvrige skoleforeninger og fagforeningerne. Samarbejdet om alt – både det vi er enige om, og det vi ikke ser helt ens på – er utroligt vigtig i en tid, hvor der ikke altid er medvind på cykelstien. Enighed er godt, men drøftelser om de områder, hvor vi er forskellige giver helt sikkert nuancer i vores argumentation. Og helt overordnet er vi altid enige, nemlig når det drejer sig om, at børn og unge skal have de bedste forhold til deres uddannelse og dannelse.

Jeg vil gerne takke bestyrelsen for endnu et år med et givende samarbejde.

På bestyrelsesmøderne koordinerer og afstemmer vi holdninger, vi drøfter, hvorledes vi bedst kan varetage skolernes interesser, og vi formulerer strategier for vores politiske indsats og kommunikation. Tak for engagementet – det er gennem seriøse drøftelser med mange indfaldsvinkler, vi når det bedste resultat for skolerne og skoleformen. Det er en fantastisk bestyrelse, der giver med og modspil, der åbent og grundigt går ind i drøftelser og som loyalt står bag alle beslutninger. Tak til jer alle – det er godt at samarbejde med jer. Specielt tak til de to næstformænd, Trine og Bo, som både i dagligdagen og på vores forretningsudvalgsmøder er fantastiske sparringspartnere. Kontinuitet er godt og foreningen har stor glæde af jeres erfaring.

Vi har verdens bedste sekretariat! Et sekretariat, der løser en masse opgaver. Opgaver, der er mere eller mindre synlige for medlemsskolerne, men alle nødvendige for at nå foreningens mål. Sekretariatets opgavevaretagelse spænder fra rådgivningen af skolernes ledelser, bestyrelser og administrationer i alle tænkelige juridiske, økonomiske, pædagogiske og lovgivningsmæssige forhold, til planlægning, koordinering og afvikling af kurser, seminarer, oplæg og arrangementer fordelt over hele året.

Sekretariatets opgaveportefølje indeholder også design, planlægning og gennemførelse af en række projekter og analyser, ligesom porteføljen indeholder produktion af kommunikation og information til medlemsskolerne - og produktion af kommunikation i forbindelse med den politiske interessevaretagelse. Stort tak til samtlige sekretariatsmedarbejdere – I er i den grad dedikerede og utrolig hjælpsomme både overfor skolerne og for foreningens og mit politiske virke. Specielt tak til Søren, der som leder af sekretariatet, får

tingene til at ske. Også tak for den daglige sparring og de mange dialoger – det er et privilegium at arbejde et sted, hvor man får så god hjælp.

Vennerne – foreningens rigtige venner, det er jer derude på skolerne. Det er jer, der gør skoledagligdagen for omkring 70.000 børn og unge givende og meningsfuld, det er jer, der skaber succesen – ikke kun for skoleformen, men også for den enkelte elev; det er jer, der knokler for det gode arbejds- og undervisningsmiljø; det er jer, der samler udsatte børn og unge op; det er jer, der sørger for, at talenterne får udfordringer; det er jer, der sørger for tryk; det er jer, der er medvirkende til, at samfundet er bundet sammen af positive fællesskaber, og det er jer, der sørger for at den næste generation også venter om friheden, folkestyret og det demokratiske Danmark.

Uden jer, vores medlemmer, var foreningen ikke. Vi takker for al jeres opbakning til vores fælles projekt; "Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier", for gode og konstruktive meningsudvekslinger, for opbakning på de sociale medier, for opbakning til vores aktiviteter og ikke mindst for alle de gode, konkrete eksempler, der er argumentet for, at de private skoler i Danmark er et aktiv, der hver, på deres måde, bidrager til samfundets og fællesskabets muligheder. Vi ved, at der er mange flere historier ude på skolerne – kom med dem, så vil vi dele dem med hele Danmark.

Derfor tusind tak til jer alle, tak for diversiteten i foreningen: Tak til de frie, de reelle eller private - eller hvad I nu vil lade jer kalde. Tak til de 200 år - eller ældre skoler - og tak til de spritnye. Tak til de største skoler og til de mindste. Tak til skolerne i Jylland, på Fyn, på Sjælland og på øerne. Tak til de internationale, tak til kostskolerne. Tak til dem, der bygger på en seriøs pædagogisk idé, tak til dem, der har et religiøst grundlag. Tak til de traditionelle, tak til de udfordrende, til de almindelige og til de specielle – kort sagt tak til alle private grundskoler og gymnasier!

"Masser af succes – og det der hænger til". Måske er det bare så enkelt? Måske er de private skoler bare de skoler, forældre ønsker til deres børn, og de skoler unge gerne vil gå på? Måske går I bare - helt enkelt - et godt stykke arbejde derude.

Forskellige skoler – men fælles alligevel. Det, der skaber sammenhæng og binder sammen, er den røde tråd:

**Den røde tråd er friheden, den røde tråd er værdierne, den røde tråd er historien, rødderne og traditionen.
Den røde tråd er os – tilsammen - Danmarks Private Skoler!**

Tak

(Den mundtlige beretning blev afgivet ved foreningens årsmøde på Nyborg Strand d. 26. oktober 2018 af foreningens formand Karsten Suhr.)